

KIZIL DAMGA

NATHANIEL HAWTHORNE

Çeviren
Utku İlban Coşkunoglu

Utku İlban Coşkunoglu

Bandırma'da doğdu. Babasının mesleği nedeniyle Anadolu'nun birçok kent ve kasabasında bulundu fakat eğitimine Ankara'da başlayıp orada tamamladı. TED Ankara Koleji'ni bitirdikten sonra Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi İngiliz Dili ve Edebiyatı Bölümü'nden mezun oldu. Altı yıl ABD ve bir yıl kadar İngiltere'de kaldı. Çeşitli okullarda İngilizce öğretmenliği yaptıktan sonra İstanbul Üniversitesi'ne öğretim görevlisi olarak atandı: Yabancı Diller Okulu, Yabancı Diller Yüksek Okulu, Edebiyat Fakültesi İngiliz Dili ve Edebiyatı Bölümü ile Hasan Âli Yücel Eğitim Fakültesi'nde çeviri ve İngiliz-Amerikan Edebiyatı dersleri verdi. 2001 yılında kendi isteğiyle emekli olduktan sonra çevirmenliğe başladı.

Çevirdiği eserler:

Einstein'in Beyni (Driving Mr. Albert); Mistik Irmak (Mystic River); Hukuk ve Kadın (The Lady and the Law); Aytaşu (Moonstone).

Yazar Hakkında

Nathaniel Hawthorne (1804-1864) ABD'nin New England (Yeni İngiltere) denilen kuzeydoğu bölgesinde tutucu bir çevrede doğup yetişti. Oldukça varlıklı olan ailesi babasının ölümünden sonra maddi sıkıntı çekmiş olsa da bu onun iyi bir eğitim almasını engellemedi. Yükseköğrenimini tamamladıktan sonra her zaman ilgi duyduğu yazarlık mesleğini benimsedi. Uzunca bir uğraş verirken arada umutsuzluğa düştüğü de oluyordu. Devletin çeşitli kademelerinde görev aldı. Konsolos olarak atandığı İngiltere'deki görev süresi içinde Avrupa'yı ve özellikle İtalya'yı tanıma fırsatı buldu. Püriten¹ bir aileye mensup olmaktan her zaman gurur duyan yazar romanlarında olsun öykülerinde olsun hep ahlakçıydı. Yaptıkları yanlışın farkında olan insanların, kafasında ve yüreğinde neler olduğuyla çok ilgilenirdi. İmgelemi, geniş bir araştırmacı olduğu kadar felsefeye de yatkın olması ve aldığı din eğitimi yetiştirme biçimiyle birleşince 'insan yüreğinin içinde olanları' incelemeye meraklı bir anatomi uzmanı olarak karşımıza çıkar.

Kızıl Damga (The Scarlet Letter), İki Kez Anlatılan Öyküler den (Twice Told Tales) sonra yayınladığı ikinci eserdir. Önceleri onu da başka öykülerle bir araya getirerek yayınlamayı planlamışken, anlatının fazla uzaması üzerine bundan vazgeçmiş, ancak roman olarak da kısa kalacağını düşündüğü için Gümrük Dairesi (The Custom House) adlı tanıtıcı bölümü eklemeye karar vermiştir. Anlatılan öyküyle doğrudan bağlantısı pek az olan makale biçimindeki bu bölüm kitabın hemen tüm basımlarında yer almış ve dönemi tanıttığı için ilgi çekmiştir. Yazarın kendisi bile kitabın ikinci baskısına yazdığı bu girişte gümrük memuru olarak çalıştığı günleri anlattığı bölümün böylesine ilgi görmesinden duyduğu şaşkınlığı ve mutluluğu belirtir.

Hawthorne'un en güzel eseri olarak kabul edilen bu kitabın onun doğum yeri olan Salem'de geçen bir olayı anlatırken çevrenin ve dönemin ve de kendisinin püriten (tutucu) yaklaşımlarını net bir biçimde yansıttığını da belirtelim.

---

1 püriten: Din ve ahlak konusunda son derece sofu ve tutucu bir mezhep. (Ç.N.)

İçindekiler

Gümrük Dairesi (Öyküye Giriş)	9
1 Hapishanenin Kapısı	43
2 Pazar Yeri	45
3 Karşılaşma	54
4 Konuşma	62
5 Hester ve Nakışları	69
6 Pearl (İnci)	78
7 Vali Konağı	87
8 Çocuk ve Rahip	93
9 Sülük	102
10 Sülük ve Hastası	111
11 Bir Kalbin Anatomisi	119
12 Rahibin Çilesi	125
13 Hester'a Farklı Bir Bakış	135
14 Hester ve Hekim	142
15 Hester ve Pearl	148
16 Ormanda Yürüyüş	154
17 Hester ve Rahip	160
18 Gün Işığı	169
19 Dere Kenarındaki Çocuk	175
20 Rahibin Şaşkınlığı	181
21 New England'da Bayram	191
22 Geçit Töreni	199
23 Kızıl Damga Ortaya Çıkıyor	209
24 Bitiş	218

Gümrük Dairesi

(Öyküye Giriş)

Ocağın başına oturup dostlarına kendinden söz etmekten pek hoşlanan biri olmadığım hâlde okurlarımla sohbet ederken iki kez kendimi tutamayıp bu kuralı bozmuş olmam gerçekten dikkate değer. Birincisi üç dört yıl önce olmuş, eski bir papaz evinde geçirdiğim sakin günleri anlatmıştım. Bunu yapmamın hiç gereği yoktu aslında. Zaten nazik okurlarım da, bu işe girişen bendeniz de bunun nedenini pek anlayamamıştık sanırım. Hoş hak etmemiş olsam da bir iki kişinin ilgi göstermesi beni oldukça mutlu etmişti. Şimdi de sizlerin yakasına yapışıp Gümrük Dairesi'nde geçirdiğim üç yıldan söz edeceğim. Şu ünlü 'P.P. Bölge Kâtibi' örneğini kimse benim kadar dikkatle izlememiştir. Aslına bakarsanız bir yazar doldurmuş olduğu sayfaları havaya fırlatıp rüzgârın önüne kattığında onları bir kenara atacak ya da hiç eline almayacak olan çoğunluğa değil; kendisini okul arkadaşlarından ya da dostlarından bile daha iyi anlayacak azınlığa hitap etmektedir. Hatta bazı yazarlar daha da ileri giderek tek bir anlayışlı yüreğe içini döküyormuşçasına en derin sırlarını anlatırken sanki kendilerinin bir ikizi varmış da yazdıkları onun eline geçince bütünleşeceklermiş gibi davranmaktan hoşlanırlar. Ancak ben, fazla kişisel olduğu belli edilmese bile, her şeyi olduğu gibi anlatmanın pek doğru olmadığını düşünüyorum. Gene de yazar okuyucusuyla gerçek bir ilişki kuramazsa düşünceleri donup kalacağından ve söyleyecekleri kısırlaşacağından en yakın arkadaşı olmasa bile, akıllı ve anlayışlı birinin onu dinlediğini hayal etmesi pek yanlış sayılmaz. Bu bilinçle, içinde saklı kalmış çekingenliği yenerek çevresinde olup biten her şeyi anlatabilir. Gene de doğal olarak en gizli sırlarını bir perdenin arkasında tutması gerekecektir. Böyle bir durumda, yani belli sınırları aşmayıp okuyucusunun ve kendisinin haklarını zedelemese yazdıklarının otobiyografik olmasında bir sakınca yoktur.

Bundan dolayı, Gümrük Dairesi bölümünün sonraki bölümlerde anlattıklarımı nasıl elde ettiğimi açıklaması ve olayların

gerçek boyutlarının anlaşılması bakımından yukarıda sözünü ettiğim edebiyat kurallarına uygun olduğunu düşünüyorum. Tüm çalışmalarım içinde en ayrıntılı, dolayısıyla en yorucu olan bu öyküyü kurgulamış biri olarak halkın karşısına çıkma nedenim budur. Amacıma ulaşmaya çalışırken ufak eklerle bu yerlerdeki yaşam biçimini ve onun içinde yer alan karakterleri –yazar da dâhil– az çok yansıtmamın uygun olacağını düşündüm.

Doğduğum yer olan Salem kasabasının okyanusa uzanan kısmında yarım yüzyıl önce epey işlek olan bir iskele bulunur. Gerçi şimdilerde üzerinde çürümeye yüz tutmuş birkaç tahta kulübeden başka bir şey göremezsiniz. Arada sırada uzun rıhtımına yanaşmış birkaç küçük şilebin odun indirdiğine rastlansa da artık ekonomiye olan katkısı yok denecek kadar azalmıştır. Gelgit olayı sırasında sık sık sular basan alanda bulunan binaların duvarlarının alt kısmı ya yosun tutmuştur ya da otlar bürümüştür. İskelenin ucunda arka pencereleri bu hazin manzaraya, ön taraftakiler ise körfeze bakan tuğladan büyük bir yapı vardır. Binanın çatısında her sabah üç buçuk saat süreyle cumhuriyetimizin simgesi olan bayrağımız dalgalanır. Yalnız üzerindeki on üç çizgi yatay değil dikeydir; bu, binada Sam Amca'nın askerlikle bağlantısı olmayan resmî bir dairesinin bulunduğunu gösterir. Binanın ön cephesinde yarım düzine tahta sütunun desteklediği bir balkon, onun altında da caddeye kadar inen, granit taşından yapılmış geniş bir merdiven göze çarpar. Giriş kapısının üzerinde göğsünde bir zırh bulunan, kanatlarını açmış –yanlış anımsamıyorsam– her bir pençesinde yıldırım ve oklar tutan kocaman bir kartal heykeli durur. Görkemli yaratık, türünün bilinen yırtıcılığına uygun kıvrık gagası ve sert bakışlı gözleriyle kanatlarının altına aldığı toplumu korurken o insanlara zarar verecek olanları tehdit eder gibidir. Ürkütücü görüntüsüne karşın pek çok kişi onun göğsüne başını koyup korunmayı beklerse de en keyifli olduğu zamanlarda bile kartalın pek şefkatli olduğu söylenemez; çoğu zaman pençelerini batırarak, gagalayarak ya da oklarıyla yaralayarak kendine sığınanları fırlatıp atar.

Tanımlamaya çalıştığım binanın –ona bir an önce Gümrük Dairesi demeye başlasam iyi olacak– önündeki kaldırımda biten çimenlerin gümrahlığı son zamanlarda buralarda pek iş yapılmadığının kanıtıdır. Ama belli aylarda bazı sabahlar bir canlanma

olduğu fark edilir. Bu hareketlilik yaşlı hemşehrilerimizin birkaçına İngilizler ile olan savaş öncesini anımsatabilir; çünkü Salem o zamanlar oldukça işlek ve önemli bir liman kentiydi. Ancak bu, günümüz tüccarlarının ve gemi sahiplerinin buraları hor görüp nedeni anlaşılamayan gereksiz bir girişimle tüm liman etkinliklerini New York ya da Boston'a çevirerek tesislerin harap olmalarına izin vermelerinden önceydi. Eskiden Afrika veya Güney Amerika'dan gelen dört beş gemi aynı saatte limana girer ya da çıkarken granit taşından merdivenlerin basamaklarında aşağı yukarı koşuşup duran insanların ayak sesleri yankılanıp dururdu. Binanın içindeyse gemisi iskeleye yanaşmış, sefer yorgunu kaptana -karısı bile görmeden önce- elinde seyir defteri ve öteki evrakların bulunduğu paslı teneke kutusuyla dolaşırken rastlardınız. Tabii geminin sahibi de gelir, gemisinin altına çevrilerek büyük gelir sağlayacak bir yükü mi yoksa kimse ilgilenmeyeceği için elinde kalacak malla mı dönmüş olduğuna bağlı olarak, neşeli ya da asık bir suratla nazik ya da kaba davranışlar sergilerdi. Onlardan başka, kır sakallı, buruşuk suratlı yorgun tüccarın genç ve uyanık kâtibi de hazır bulunurdu. Bu sonuncu gruptakiler havuz başında kâğıttan yapılmış kayıklarla oynayacak yaşta olmalarına karşın, genç kurtların kan kokusunu aldığı gibi neyin gelip gittiğinin, neyin para edeceğinin kokusunu çabucak alırlardı. Aynı sahnede boy gösteren başka bir karakter de ya denize açılıp uzaklara gidecek gemilerde kendine iş bulmaya çalışan bir tayfa ya da uzaklardan yeni döndüğü solgun ve hasta hâlimden belli olan, hastaneye gitmek için uğraşan bir diğerydi.

İngilizlere ait bölgelerden odun getiren eski püskü küçük şileplerin kaptanlarını da unutmayalım: Bunlar Amerikalılar kadar hünerli olmayan kaba saba gemicilerdi, ama gene de yozlaşmakta olan ticari etkinliklerimize bir canlılık kattıkları yadsınamazdı.

Tüm bu karakterleri bir araya getirin -bazen öyle olurdu zaten- çeşitlilik için araya birkaç adet de başka mesleklerden birilerini serpiştirin, o günlerde gümrük binasının ne kadar hareketli olduğunu anlarsınız. Merdivenlerden indiğinizde ise mevsim yazsa kapının önünde, kışsa ya da hava bozursa kendi odalarında geriye doğru kaykılıp iki arka ayağının üzerinde durdurdukları eski model koltuklarına yayılmış bir dizi saygın görünüşlü adama

rastlardınız. Genellikle uyku hâlinde oldukları hâlde arada bir horlamayla konuşma arası sesler çıkartarak bezgin bir tavırla birbirleriyle konuşurlardı. Kendi çabalarından çok başkalarından görecekları yardım ve hizmetle yaşamayı yeğleyen bakımevi sakinlerine benzeyen bu adamlar –yani gümrük memurları– güya göreve çağrılmayı beklerlerdi, fakat bunun pek gerçekleşmeyeceğinin de bilincindeydiler.

Ön kapıdan girince solda hayli geniş, yüksek tavanlı bir salon vardır; kemerli iki penceresi harap iskeleye, üçüncüsü de Derby Caddesi'ne çıkan dar bir sokağa bakar. Hepsinden de bakkal dükkânları, tuğlacılar, ucuz lokantalar ve çeşitli gemi eşyaları satan barakalar görünür. Bu dükkânların kapılarının önünde her limanda sıkça rastlanan yaşlı gemiciler ve tayfa eskileri birikir, gülüp eğlenerek dedikodu yaparlar. Salon duvarlarının boyaları döküktür, sağdan soldan örümcek ağları sarkar, yerler artık hiçbir yapıda kullanılmayan gri kumlu taşla döşenmiştir. Odaya bakar bakmaz sihirli süpürge ve fırçalarıyla kadınların buraya pek uğramadıklarını anlarsınız.

İçeride mobilya olarak büyük bir soba, çam tahtasından bir çalışma masası, yanında üç ayaklı bir tabure, iki üç adet harap durumda tahta iskemle vardır. Kitaplığı da unutmayalım: Tozlu rafların bazılarında birkaç cilt hâlinde meclisten çıkan kanunlar ve tek kalın bir cilt hâlinde maliye kanunları durur. Tavandan aşağıya doğru sarkıtılmış ince bir boru binanın öteki bölümleriyle sesli iletişim kurulmasını sağlar. İşte burada değerli okurlarım, altı ay öncesine kadar, hani sizleri şu eski papaz evinin batıya bakan pencerelerinden görünen söğüt dallarının arasından süzülüp geçen güneş ışınlarıyla aydınlanan küçük, sevimli çalışma odasında kabul etmiş olan kişiyi, odanın bir ucundan ötekine gidip gelirken ya da uzun bacaklı tabureye oturup dirseklerini yazı masasına dayamış sabah gazetesinin sütunlarına göz gezdirirken görebilirdiniz. Fakat şimdi giderseniz orada olmadığını göreceksiniz. Çünkü yapılan değişiklik sonucu yerinden olmuştur; saygın mevkini şu anda işgal eden kişi doğal olarak maaşını da cebine indirmektedir.

Evet, doğduğum yer olan bu eski kentin, hem gençlik hem de olgunluk dönemim oradan hayli uzakta geçmiş olmasına rağmen, kalbimde çok özel bir yeri vardır. Daha doğrusu varmış ama ben